

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab

Styrelsens beretning 1990-91

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab har fortsat sin virksomhed og først og fremmest engageret sig i mødearrangementer og publikationsvirksomhed.

7 medlemsmøder er det blevet til i perioden september 1990 – december 1991, herunder også afholdelse af det andet bibliotekshistoriske seminar.

I september 1990 udkom bind 3 i serien *Bibliotekshistorie*, og igen har redaktøren, Jørgen Svane-Mikkelsen sammen med bogtrykker Poul Kristensen opretholdt tidligere binds høje standard med hensyn til både indhold og udstyr. Bogen rummer på sine 155 sider 4 længere artikler med temaer, der rækker fra Det kgl. Bibliotek til svenske studiecirkelbiblioteker og fra biblioteksfaglige og videnskabelige problemer i forskningsbibliotekernes verden til litteraturvejledning for menigmand i forrige århundrede. Som i de tidligere bind er der bidrag fra andre nordiske lande, denne gang både et norsk og et svensk.

Man har i Bibliotekarforbundets blad *Bibliotek 70* modtaget bogen med et uhøfligt »gab!« og spået Selskabet ringe medlemsfremgang med det foreliggende layout. Tilrettelæggelsen af enhver publikation er et resultat af de overvejelser, som udgiveren har gjort sig omkring indhold, målgruppe m.m., og det er naturligvis en opgave med flere mulige løsninger. Styrelsen har i korthed drøftet sagen og fastholder *Bibliotekshistorie's* fremtrædelsesform med tilslutning til Poul Daugaards udtalelse på Selskabets generalforsamling i april 1991: »Bibliotekshistorien er i sin natur for folk, der kan læse, og en popularisering af udtryksformer og billedstof er næppe ønskværdig.«

Den økonomiske baggrund for at kunne fortsætte serien er den meget værdifulde støtte, der er givet fra Edvard Pedersens Biblioteksfond. Selv om der også foregår salg af *Bibliotekshistorie* til ikke-medlemmer, er fondsstøtte nødvendig for en fortsættelse af publikationsvirksomheden.

Foruden indbydelser til møderne har styrelsen udsendt 2 nyhedsbreve (september 1990 og marts 1991) til Selskabets medlemmer.

Også i denne beretningsperiode har Selskabets medlemmer fået tilbudt bøger gratis, mod betaling af porto, nemlig *Odenses bibliotekshistorie*, udgivet 1990 af Odense Universitetsbibliotek i anledning af bibliotekets 25 års jubilæum, samt *Hukommelse og fantasi*, som Bibliotekstilsynet udsendte i 1989 for at markere afslutningen på næsten 70 års virksomhed som selvstændig institution. Endelig har medlemmerne haft mulighed for til favørpris at erhverve *Thomas Døssing: Hele befolkningens biblioteker*, udgivet 1990 ved Poul Daugaard. Der har blandt medlemmerne været stor interesse for disse tilbud, og Selskabet er taknemmelig for den velvilje, de pågældende institutioner har udvist.

Medlemstallet har i den forløbne periode været nogenlunde konstant og omfatter ved udgangen af 1991 ca. 150 personlige medlemmer og ca. 70 institutionsmedlemmer.

Kontingenter har Selskabet også holdt konstant: 100 kr. for personlige medlemmer, 200 kr. for institutioner og 50 kr. for studerende, pensionister og arbejdsledige. Disse årskontingenter er uændrede siden Selskabets stiftelse i 1982.

Den forrige virksomhedsberetning sluttede med omtale af sommermødet i Aalborg den 5. maj 1990. Næste medlemsmøde fandt sted den 23. oktober på Biblioteksskolen i København, hvor arkivar Jørgen Thomsen talte om Odense Centralbiblioteks interessante forhistorie – med udgangspunkt i bogen om *Odenses bibliotekshistorie*, hvor byens samlede biblioteksudvikling er fremstillet.

Selskabet holdt julemøde den 4. december i Det kgl. Bibliotek, hvor tidl. overbibliotekar Torben Nielsen levende og underhol-

dende delagtiggjorde tilhørerne i sit bibliotekslivs erfaringer, specielt om sine oplevelser i mødet med nordiske biblioteksfolk.

Forårets møderække begyndte den 12. februar 1991 med det andet bibliotekshistoriske seminar på Biblioteksskolen. Seminaret samlede 45 deltagere, og dette store fremmøde tyder på, at Selskabet – ligesom med sommermøderne i provinsen – har fået lagt grunden til en tradition.

Seminaret rummede 4 foredrag. Lektor Ulrik Lehrmann redede for et igangværende projekt om arbejderlæsekultur i København og provinsen i slutningen af 1800-tallet. Medlems- og udlånsprotokoller fra Arbejdernes Læseselskab 1882-84 gør det muligt at rekonstruere henved 600 personers boglån, og med baggrund i dette materiale vil spørgsmål vedrørende den formidlede litteraturs karakter, læsemåde og læsningens bevidsthedshistoriske funktion kunne diskuteres. Lektor Anders Ørom fortalte om en undersøgelse af bogbestand og læsevaner i det gamle Dronninglund sognebibliotek, hvis samling er bevaret næsten i sin helhed, som den var omk. 1925. En analyse af samlingens profil og litteraturtyper blev diskuteret, både set i forhold til Steenbergs og Johannes Grønborgs tanker om litteraturtyper og set i lyset af samtidens forståelse af sognebibliotekernes målsætning. Tidl. førstebibliotekar Leif Thorsen havde netop afsluttet manuskript til en bog om de danske folkebiblioteker i perioden 1940-83, en fortsættelse af H. Hvenegaard-Lassens værk, som dækker årene 1876-1940. Leif Thorsen gav en beretning fra bibliotekshistorikerens værksted, herunder om overvejelser og problemer i forbindelse med sit arbejde. Seminaret sluttede med, at dr. phil. Mette Winge fortalte om erfaringer og resultater fra sin forskning i børnebøger, deres forfattere og biblioteker i Danmark i tidsrummet ca. 1900-40.

Generalforsamlingen for 1991 fandt sted på Biblioteksskolen den 16. april med den sædvanlige dagsorden, og derpå var der endnu et arrangement i mødeserien »Som jeg oplevede det – som jeg ser det«. Denne gang var det tidl. rektor Preben Kirkegaard, der så tilbage på en lang bibliotekskarriere. De mere end 25 år på Danmarks Biblioteksskole blev bevidst udeladt, men alligevel var af-

tenen alt for kort; Preben Kirkegaards mangesidede virke vil kunne fylde adskillige mødearrangementer.

Det årlige sommermøde var arrangeret i samarbejde med Århus Amts Biblioteksforening. Østjyllands kultur- og bibliotekshistorie var temaet for heldagsmødet den 25. maj, som begyndte på Århus Kommunes Hovedbibliotek i Mølleparken og sluttede i Hornslet, Rosenholm kommune. Og som vanligt viste vejret sig fra den gunstige side.

Mødet blev indledt af tidl. stadsbibliotekar Poul Daugaard, som fortalte om tre organisatoriske nyskabelser i dansk folkebiblioteksvæsen. De blev alle gennemført i Østjylland: Molsbiblioteket indsatte den første bogbus til betjening af et større landdistrikt, etableret ved sammenlægning i 1965 af fem kommuners biblioteker; Randers-ordningen skabtes i 1971 som et stort forbund mellem 10 kommuner, hvor bl.a. bogbusser erstattede et stort antal filialer; Århus Kommunes Biblioteker reorganiseredes efter kommunesammenlægningerne i 1970, idet der gennemførtes en regionsopdeling med ansvarsfordeling mellem den centrale administration og de lokale ledelser. Århusbogtrykkeren Hans Hansen Skonning (født 1579) og hans usædvanlige liv som klokker, bogtrykker og populærvidenskabelig og skønlitterær forfatter blev derefter præsenteret af tidl. afdelingsbibliotekar Kjeld Elkjær, og inden frokosten i bibliotekets kantine var der forevisning af den righoldige lokalhistoriske samling ved afdelingsbibliotekar Leif Dehnits.

Turen gik derefter til fods gennem den ældre del af byen til Århus Katedralskole, hvor lektor Bjarne Falch Olesen fortalte om skolens bibliotek, og hvor deltagerne ved selvsyn kunne se de noget kummerlige forhold for denne omfattende, gamle bogsamling. Dagens sidste besøg gjaldt slægten Rosenkrantz' stemningsfulde renæssanceherresæde Rosenholm, som bl.a. rummer de resterende dele af Holger Rosenkrantz' (den lærde Holgers) bibliotek.

Efterårssæsonen 1991 indledtes den 1. oktober med besøg på Botanisk Centralbibliotek. Lektor Peter Wagner er undervejs med et studium af bibliotekets interessante ældre historie, og han gav en meget spændende beretning om bibliotekets omtumlede historie og

specielt om bibliotekets første leder, den tyske læge og botaniker G. C. Oeder, og de vanskelige administrative og økonomiske vilkår, han stod overfor. Efter foredraget var der lejlighed til at se nogle af bibliotekets sjældenheder samt til at blive vist rundt i biblioteket, der de seneste år har fået bedre lokaleforhold.

Julemødet den 3. december blev en publikumstræffer. Ca. 50 havde fundet vej til Bibliotekarforbundets runde bygning på Frederiksberg, hvor der var lejlighed til at få en rundvisning før aftenens faglige indslag, som under titlen »Da nutiden blev født?« behandlede en kort, men meget interessant periode af den nyeste bibliotekshistorie. Det drejede sig om årene 1968-74 med opbrud og sammenlægninger i organisationslivet, med oprør og nye roller, med konflikter og begyndende tilpasning. Leif Thorsen og Jan Østergaard Bertelsen, tidligere formænd for Bibliotekarforeningen for Folkebibliotekerne, og Mette Stockmarr, tidligere næstformand for Bibliotekarforbundet for Forsknings- og Fagbiblioteker, causerede spændende og underholdende om perioden.

Beretningsperiodens 7 medlemsmøder har haft god tilslutning med gennemsnitligt godt 30 deltagere. Interessante møder og indbydende annoncering er ikke altid tilstrækkeligt i konkurrencen med andre arrangementer og udbudet af TV-programmer, men bortset fra et enkelt – i øvrigt udmærket – møde, som kun kunne samle 16 deltagere, har det almindelige fremmøde været godt 25, med 45-50 i to tilfælde som de meget glædelige undtagelser.

Selskabets styrelse har i beretningsperioden bestået af ass. fagleder Ellen W. Bertelsen, førstebibliotekar Steen Bille Larsen, tidl. rigsbibliotekar Palle Birkelund, afdelingsbibliotekar Susanne Bøggild, tidl. stadsbibliotekar Poul Daugaard (indtil juli 1991), førstebibliotekar Svend Larsen (fra juli 1991), overbibliotekar Aase Lindahl og fagleder Jørgen Svane-Mikkelsen. Ved generalforsamlingen den 16. april 1991 var der genvalg af Ellen W. Bertelsen, Palle Birkelund og Aase Lindahl. Suppleanter til styrelsen har været overbibliotekar Pernille Munch og førstebibliotekar Svend Larsen, som i april 1991 blev valgt til den ledige post efter Marton de Hartanyi, som afgik

ved døden i sommeren 1990. Selskabets revisorer har været over-assistent Birgit Berg og bibliotekar Esther Krarup; revisorsuppleant har været direktør Jan Østergaard Bertelsen.

Selskabets formand har i beretningsperioden været Poul Dau-gaard, indtil han i sommeren 1991 af personlige grunde frasagde sig hvervet og trådte ud af styrelsen. Han efterfulgtes som formand af den hidtidige næstformand Aase Lindahl, og Svend Larsen indkaldtes som styrelsesmedlem. Sekretær har været Ellen W. Bertelsen og Jørgen Svane-Mikkelsen har været kasserer og redaktør.

Medlemmer af Selskabets styrelse er (december 1991) følgende:

Ellen W. Bertelsen (sekretær), ass. fagleder, Danmarks Biblioteks-skole, Birketinget 6, 2300 København S, tlf. 31 58 60 66; *Steen Bille Larsen*, førstebibliotekar, Det kgl. Bibliotek, Postboks 2149, 1016 København K, tlf. 33 93 01 11; *Palle Birkelund*, tidl. rigsbibliotekar, Sygehusvej 1, 3230 Græsted, tlf. 42 29 01 95; *Susanne Bøggild*, af-delingsbibliotekar, Københavns Kommunes Biblioteker, Kultorget 2, 1175 København K, tlf. 33 93 60 60; *Svend Larsen*, førstebibliote-
kar, Statsbiblioteket, Universitetsparken, 8000 Århus C, tlf. 86 12 20 22; *Aase Lindahl (formand)*, overbibliotekar, Odense Uni-versitetsbibliotek, Campusvej 55, 5230 Odense M, tlf. 66 15 86 00; *Jørgen Svane-Mikkelsen (kasserer, redaktør)*, Danmarks Biblioteks-skole, Birketinget 6, 2300 København S, tlf. 31 58 60 66.

Selskabets adresse:

Dansk Bibliotekshistorisk Selskab
c/o Danmarks Biblioteksskole
Birketinget 6
2300 København S
Tlf. 31 58 60 66